

GORALPENEZKO LANAK

Aurten eun urte jaio yakun —1878-9-7'an— Kepa Enbeita Muxika'ko Areatza auzune atsegingarrian.

Zor dautsoguz, bada, gomutapen gozoa ta biotz, agur gartsua.

Eguzki dirdaitsu izan yakun bere garaian gaztetatik il arte, beti kantari ibilli zana. Origaitik, gaur be, aGure Urretxindorra» deritxagu.

Aren txinta arnasa, izan be, geure egunetaraiño luzatua dozu, eta ez errez ixil-aziko aren kanta-ariaren durundia.

Zer-nai Baitan abestu auskun, goiz eta arrats, txindor zoli gogait-eziñaren pareko. Nik, alan be, lantxo onetan a ren goralpenezko kankak, gain samarretik, aitatu besterik ez dot egingo.

Aberri-maitez bizi danak, edozerk eraginda, abeslari ekin oi dautsa.

Gauzarik zirtzillenak jarten bait dautsa barrua atezuan, au da, kantatzeko gertu.

Begi uts eta biotz dardarti genduan Enbeita edozeri doiñu oskidetsuak aterateko.

Beronen olarki-sail oparo ta bikaiñean, ez dira gitxiñen —89 sailkatu nitun nik aGure Urretxindorra» liburuan— goralpenezkoak.

Ona emen batzuk bost sailletan, ia danok «Euzkadi» egunerokoan azaldu ziranak.

* † *

BERE EMAZTEGEIA

Ogeta lau urtetan ebillela, Ibarruri'n eukan Kepa'k bere emaztegeia, Bedite Goiria; 1903-2-21'an ezkondu ziran.

Baiña aurretik naikoa ikusi bear neskatal ain ona berenatzeko; neskearen etxeakoak ez eben gura euren alabea alako gizon ezeukiaz ezkonterik.

Orduan mamindu zitun Kepa'k bertso oneik:

«Ikusirik lora bat, ez emetik urrin,
neure poz-atsegiña Goiko-Elxebarrin
nik bera eskuratu ezlagidan egin
batek baño geyagok eun dabe alegin;
baina zirkin andirik eztautsie eragin».

Ezkongei ziran artean, Bedite'k sarri esan oi ebanez, bertso asko be asko bialdu eutsazan Areatza'tik; idazki ordez bzrtsoak ziran, eta berak etxeakoen bildurrez erre egiten ebazan. Baiña, iraupenaren indarra! Kepa'k bere lenean irauten, eta alperrik izango ziren albotik urtendako sasi ta arantzak. Lora maitia dau, alkar maite dabe; ezin, beraz, itxi. Azken-aapaldian diñotsa:

«lirio lora zara, udabarrikua,
egizko euzleltzale, biotz onekoa;
orrexegaitik zara neure gogokua.
Laster luzetuko dot neugana eskua,
artzeko maite dotan lora pozezkuu».

EUSKAL ERRIAK

Zoragarria benetan eusko lurra!
Eta lur onen gainean gu, euskaldunok
geure doe ta akats guztiakaz. Eusko
lurra ta euskalduna —beronen nor-
tasun oso-osoan maite izatea, lu-
rrak berak eta gizatasunak berak
eskatzen daukuena danik ez ukatu.
Enbeita'k berez kutun eban bere
lurra ta lur onen jabe dan euskal-
duna.

Ak bere olerti-lan ugarietan ainbat euskal erri aitatzen ditu, beti goratzeko gainera. Begoz emen iru oneik: Gernika, Bermeo, Eibar.

GERNIKA

Umetatik joan oi zan Gernika'ra; astelenetan antxe erosten zituan bertso paperak, etxean buruz ikasi egizan. Erri bikaiña eritxon, garbi, alai, txukuna, «lau aldetatik begirata, zeru txiki bat» irudtizen yakona. Pozik dabe:

«Erri ospetsu polit ederrak
ludijan ixan arren aneika,
gustijelatik begikoena
nirezako zeu zara, Gemika».

Gogora dakar bertatik aintxiña, 1876'rarte, zer izan zan.

«Zen zara egiz anlzñetatik
r_uzentza-zalaijatorrizkuu,
gure asaben Batzar-tokija,
Lagi zutenen gorde-lekuu».

Jaingoak egiña ikusten dau, euskoen eleiza, goi ta bee urdiña; eguzki ta izar ederrez jantzi eban Goi-goikoak. Onela darrai:

«Zeure ormeak mendijak dira,
zure au pillak dira zugatzak;
zure ondija zelai ortegi,
argu lora zuri-gorritzak».

BERMEO

Bermeo, itxastar erri apain, milla kolorezko gizaseme ta ontziz jantzia, Gernika baizen maite eban. 1919'an, onela goresten ekion:

«Bermio nai dot goiralda
dalako euzko-eredu;
gizon kementsu la andra zintzual-
an dira azaldu;
zentzurik eztabe galdu,
naitz-la ozola zabaldu...
jel-areyuak ezetara be
ezin dauz zapaldu».

EIBAR

Orobat Eibar. 1922'an, an eskeiñi outsoen jai ostein, erri langille au bedeinkatu ta goratu naiez, idatzi eban:

«Zure biotza, Eibartarra, da
euzkeldun biotz samurra;
zure biotzaz Euskal-Errian
egin lezake zer-gura.
Domekan goyan jarri zenduzan
zeure izena ta onura.
Eskerrikasko, le artuizu neure
zorun-opazko agurra!».

GAZTEAK

Etzan aspertu iñoiz gazteak goratzen. Abertzale lez lan egien, gogoko zituan.

URTEROKO «C Lar

Ignaz, aspaldiko urtcotan emen Lz indar geiago ezartearren, berau pizke emparauen artean. Beraz, zirikatzaill jardunbidea zerbait aldatu egingo du;

Ignazko poesijaia ospatuta gero, rrak onela idazten zidan: «1978 Oler musturak egoki zehaztu barik. Bazkal arako olerki-gaia gura ta gurazekoa I bururatu jat niri. Ikusi puntuok:

Lehenik.-1978'gko «Olerti-Egi opa, egokiera onezaz: «Sabin, olerkari;

Bigarren.—Lirika saillean, beste ren gogara, gai ezarririk bage, ez be

Irugarren. Lirika sail orrelan, zeregiña errezagoto ta aiseago bete dal eta errimadunene alde batetik, eta ber zigarririk balitz, sari bana meta bal

Laugarren.—Olerki jai au, bere **ohi-eza** ezarri da, eta ain zuzen, izlau Goiri'tar Sabin, olerkari». Euske:pz e; tamañuan, lerroz lerro bitartea utsik

Nils, nere aldetik, ez dut oztopori txalogarri au aurrera aremateko. Azke naiz auskal idazle bati omenaldi beraz goa bedi gure abandotar maixu aur

Aurten, bada, lau sail izango c III. Bertso saila, ta IV. Saio saila. La eguna. Zuzenbide ontara igorri: Aita

Jaia 11 ta erdietako meza ostein ezarteko, olerki sarituak irakurri ondor digu; lana, luze samarra balitz, aren

A (1878-7978)

An-or-emen, gogotsu ziarduen gazte pilloak erria itxartu ta gora jaso nairik. Eder yakon batez be Bilbao'ko Euzko gaztediaren lana.

Sarri aitatzen dau bere bertsoetan «Euzko-Gastedi» alkarte; onek amaika urtean egiñiko lanaz lilluraturik onela abesten eban 1915'an, Gortazar, Egileor, K. Eleizalde ta olakoen jardunak ikusiz:

«Auxe bai dala poza, au nire atsegir'n!
Alaitasunen andiz eztakil zer egin;
gaurko jai gurgarri au zoruntsu izan dedin,
jaunai otoi daiogun biotz, gogo la adin.
Gora Euzko-Gastedija gurendaz Euzkadi'n!

EUSKAL IDAZLEAK

Lurretik bizi zana izanik be, irakurteak ez eutsan atsegin txikia ekar-

ten: lan bitarteko asti uneetan, orri ekin oi eutsan, irakurteari.

Orduko idazleak, beraz, maite ebazan; eta lan idatziak irakurriaz batera, iturritik ura lez, borborka etorkiozan pentsamentu ta biozkadak paperera aldatzen zituan.

Era orretan osotuak ditu ainbat euskal idazleen goralpenak.

ASTARLOA

Arrigarri zan beretzat Astarloa; onek maite eban euskera, baita berak be. 1921'an, Euskaltzaindiak Durango'n ospatu zituen jaietan «Astarloa'ren Maitia» izenburu daroan amaika aapaldi ederreko poesia saritu eutsoen. Amargarren estrofan Astarloa'k diño:

«Berilaxe usteltzen dan lez
arima bako gorputza,
Euskal-Erria be ilgo litzake
Euzkera ilgo ba'litza.

Eta K. Enbeita'k beingoan erantzuten dautsa:

«—Astarloa, ez bildurrik izan,
etsaiak alper dabilta...
Euzkellzaliok garbitukogu
zuk diirauskuzun biotza.»

* :::

TENE

Muxika'tar Errobustene, «Tene», Deba'n jaio ta gaur be bertan bizi dana dozu. Euskal idazle ona; bereau dau «Miren Ltziar'i idazkiak eta Olerkiak» (Zornotza, 1923). 22 aapaldiko poesi gartsua eskiñi eutson Kepa'k oni be, liburu ori gertatzen ziarduarik. Udabarriko lorakaz jokolari, debatarren idaz-lana goigoi jarriaz, onela idazten dasku:

«Loreak dira onen idazki
la olerkirik maminlaubenak,
maitasunezko beren biotzen
erdi-erditik urten direnak».

KIRIKIÑO

1917'an «Kirikiño» izentatu eben B. B. B. barrian Lendakari. Oni eskintzen dautsa zortziko nagusi au:

«Agur, jeltzale gurgarri zaren
neu'e aizkide kutuna!
Itzez, idatziz, nainoz, edonun,
euzkera rlarabilzuna:
Bizkai guztiak maide daulako
zure, jeltzaletasuna,
berau izan da baita Zen genre
burutzat auto zaituna.
Zorin guztiak opaatzudaz, ba
Deun Mikel lagun dozula».

BELU-MENDU

Maite eban «Belu-Mendu», Bareño'tar, Juli, Gernika'tik «Euzkadi»'ra ainbat albiste jakingarri bialdu oi ebazana. Ona goraltzen eban, 1931'an :

«Ibai-ertz Zubiaurre, basetxe-leyuan,
uso zuri alai bat ikusi nayuan.
Ai, zein polit ederra Zoratu niduan.
Ordutik ona beti yaukat neure goguan.
Maite yuat biotzez, maite yuat gogoz,
neure begiok berandi/c alde eziñik dagoz;
yalcustak gau la egun, nai-nun ta edonoz,
Zein poza biok abitxu Galen ba'gengoz!»

LIZARDI

Laztan eban Lizardi, zarauztar olerkari bikaña, 1933'an Tolosa'n il zana. Aren eriotza zala-ta, zortzi aapaldi gartauro poesia mamindu eban Enbaita'k.

Onela diño laugarren saillean:

«Irudimen ederrez beterik egoan
olerkari bikaña... il yakU beinguan!
Olerkari ziñan, bai, egiz olerkari!
Olerkari kistarra, euzkaldun gurgarri.
Beti ziñart gauza-aundi, ederren egarri.
guztiak opaltzeko jel-maitez A mari».

Era onetan goretsi zituan Arrospide, Txomin Epaltza, Lopez-Mendizabal'dar Ixaka, «Euzkadi», «Euzko-Deya», Unzalu'tar Jon, Asuero osalaria, «Euskaltzaleak», Polikarpo Barrera, L. Lugones, Zornotza'ko emakumeak, Astelarra'tar Andoni, «Patria Vasca», Altube'tar Sebe, Aldolfo Urkixo, Ramon Sota ...

Nor ez?

Beljika'ko Alberto erregeari be olerki bi opatu eutsozan 1918'an. Eder yako aberri txiki au, baiña doixtarren menpean jausi da; ari laguntzeko gertu dago Enbeita. Onela diño:

Ba'neukaz milloi bat egazkari
eta sei milloi gudari,
gaur bidalduka neuskioz pozik
Alberta bakaldanari,
etsaiak jaurti la baen Ama
azke dagijantzal jarri».

Auxe dozu Enbeita, oleskari fiñ ezta. Nainorentzat ditu berba gartsuak. Euskaldun zintzo, langille dana batez be, goraldu nai dau.

Aita ONAINDIA

ELERTI-EGUNA»

3a'n

e'n papatzen dugun «Oleri-Eguna»-ri •raberritu naia agertu zan olerkari ta beti edar dira-ta, aurreko orreetako aurten, obetuz jakiña.

isebio Erkiaga, lekeitiar olerkari jato-egunaz zerbait azaldu genduan, baiña duan, Zubikarai'k zerbait agertu eban. ño, aske lagatea edo... Onetan, zeran

i», Larran, Arana Goiri'lar Sabin-i Beraz, euskal olerkari.

bezela, edozein gai izango da, egillea-rukuniz ez neurririk.

neta bi izango dira, epaikariak euren n; au da, azturazko bertsu naurridun i aske ta neurrigabeena bestetik. Mereztzeko olerkirik onenari.

ta aparteko izango danez gero, Sari ko Saio lanari eskeiña. GAIA: «Arana ia: naurria, 50 orrialde gitxienez, folio itzirik. Saria: 5.000 pezeta».

o'duan agertu ta ontzat artu zan asmo irteotan beti egin izan dioguna olerkari tat, Oleri-eguna dala-ta noski. Aurten-eren gorotzarrez.

a: I. Lirika sailla; II. Pocma sailla; Lk bialtzeko epea: Urrillaren azkenengo naindia. Larrea-Amorebieta (Bizkaia), siko da. Eta kaikuneari akaclemi-giroa , Saio lana ere egilleak berak irakurriko Luña te laburpena azalduko digu.

Aita ONAINDIA